

7. 6. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kodeterminace členů dozorčí rady - znovuzavedení zaměstnanecké participace

S účinností zákona o obchodních korporacích z českého právního řádu po dlouhých letech vymizelo jedno z důležitých práv zaměstnanců některých akciových společností, tedy možnost volit část dozorčí rady. V současnosti je na půdě Poslanecké sněmovny projednávána příslušná novela, která si klade za cíl navrátit věci do původního stavu, tedy jak platil do 31. prosince 2013. Jak je to ale s kodeterminací v účinné právní úpravě? Je možné se na ní domluvit? A co se vlastně má v tomto ohledu změnit?

Současný právní stav

Právní úprava obsažená v zákoně o obchodních korporacích (ZOK) je v mnoha ohledech oproti předchozímu stavu, který normoval obchodní zákoník (ObchZ), celkem liberální. Dává totiž akcionářům poměrně velký prostor, co se týče složení dozorčích rad jejich společností, respektive volených orgánů obecně. Jednak je možné, aby byl počet členů těchto orgánů v podstatě libovolný (minimálně totiž stačí jeden člen), pak je také možné, aby se členem stala rovněž právnická osoba nebo, a to je změna asi nejzásadnější, umožňuje dozorčí radu vůbec nezřizovat a namísto ní zvolit monistický systém řízení akciové společnosti, jehož obligatorními orgány jsou statutární ředitel a správní rada.

Co je ovšem kritizováno, a to zejména ze strany odborů a také minimálně části odborné veřejnosti, je právě **absence práva zaměstnanců na tzv. kodeterminaci členů dozorčí rady**. V současné době totiž převládá názor, že kodeterminaci nelze dokonce právně účinně zakotvit, ani kdyby tak příslušná společnost, resp. její akcionáři učinit chtěli. Podkladem pro tento názor je jazykový, systematický a konečně i logický výklad § 448 ZOK ve spojení s § 1 odst. 2 občanského zákoníku (OZ). Ustanovení § 448 odst. 2 totiž normuje, že členy dozorčí rady volí a odvolává valná hromada. Toto ustanovení je právě s ohledem na zmiňovaný § 1 odst. 2 OZ i dle mého názoru kogentní, a nelze si tak ve stanovách určit něco jiného, neboť se jedná o věc týkající se postavení osob (tzv. statusová otázka).[1] Pokud by tedy v současné době došlo k zakotvení kodeterminace do stanov akciové společnosti, lze se dle mého názoru domnívat, že by se tak stalo neplatně. Důsledky případné následné volby části dozorčí rady zaměstnanci není asi třeba více rozebírat, zvolené osoby by se členy dozorčí rady nestaly. Právní úprava tak v tomto případě jde lidově řečeno „ode zdi ke zdi.“ Obchodní zákoník totiž pro určité společnosti (zjednodušeně pro ty s více než 50 zaměstnanci) stanovil povinnost, aby část členů dozorčí rady byla volena zaměstnanci. Kdežto současná úprava, pokud vyjdeme z předpokladu, že § 448 odst. 2 je kogentní, **akcionářům nejen že tuto povinnost nestanovuje, nýbrž ani neumožňuje, aby si ve stanovách určili jinak**. To je dle mého poněkud nešťastné řešení, v dohledné době se to ale má změnit.

Připravované legislativní změny

Jak jsem již uvedl na úvod, v Poslanecké sněmovně je v současné době projednávána novela ZOK, která si klade za cíl znovu umožnit, resp. povinně zavést kodeterminaci dozorčích rad akciových společností.[2] Tento návrh skupiny poslanců okolo poslance Jaroslava Zavadila v podstatě doslova přebírá znění relevantních ustanovení ObchZ, zejména pak některé pasáže § 200 ObchZ. Pokud by byl tento návrh schválen, a lze se domnívat, že se tak opravdu stane, bude opět platit pravidlo, že **akciové společnosti s více než 50 zaměstnanci v pracovním poměru na pracovní dobu přesahující polovinu týdenní pracovní doby**, budou povinně mít minimálně jednu třetinu členů dozorčí rady volenou zaměstnanci. Dále by v této souvislosti měly být upraveny podrobnosti jako volební procedura a aktivní i pasivní volební právo. Tato staronová povinnost se tedy má týkat opět jen středních až větších akciových společností, jistý dopad bude v kontextu současné právní úpravy mít však i na společnosti, které kritérium minimálního počtu zaměstnanců nesplní. Jednak v tomto ohledu bude po vzoru ObchZ opět možné stanovami určit, že se kodeterminace vztahuje i na tyto společnosti, a za druhé již nebude možné, pokud dojde ke schválení návrhu v tomto znění, vytvořit dozorčí rady s počtem členů menším než tři, protože počet členů dozorčí rady by měl být vždy dělitelný třemi.

V souvislosti s povinnou kodeterminací pak obecně vyvstává otázka, pro jaké společnosti by vlastně již měla být povinná. Obchodní zákoník vycházel z kritéria počtu zaměstnanců, a to stejně jako současný návrh novely ZOK, tedy oněch zmiňovaných více než 50 zaměstnanců. V Německu, ke kterému má Česká republika již tradiční blízké obchodní i jiné vztahy, ale například platí, že se kodeterminace uplatňuje až u společností, které mají více než 500 zaměstnanců (navíc se nevztahuje jen na akciové společnosti, ale také třeba na společnosti s ručením omezeným).[3] Samozřejmě je v tomto kontextu třeba vzít v úvahu velikost českého a německého trhu a společností, které na nich působí. Každopádně by stálo za zvážení, zda povinnou kodeterminaci nezavést pro přece jen trochu větší společnosti. V tomto duchu se pak nesou také pozměňovací návrhy k uvedené novele ZOK a také stanovisko Ústavně právního výboru, který doporučil posunout onu hranici na 250 zaměstnanců. Jeden z pozměňovacích návrhů by pak po vzoru Německa posouval hranici až na 500 zaměstnanců. Je otázkou, jaká je ona správná míra v tomto případě, domnívám se však, že leží někde mezi 50 a 500 zaměstnanci, možná oněch navrhovaných 250 bude dobrým kompromisem. Každopádně by si celá věc zasloužila hlubší analýzu a diskuzi, ze které by jednoznačně vzešlo, jaké subjekty a proč touto povinností vlastně zatěžovat a zda vůbec zaměstnanci společností, které nejsou zase až tak velké, mají vůbec zájem o tento způsob angažovanosti.

Na co projednávaná novela ZOK dle mého názoru poněkud pozapomněla, je fakt, že ZOK na rozdíl od ObchZ umožňuje akciovým společnostem dva systémy vnitřní struktury. Monistický a dualistický. V monistickém systému působí namísto dozorčí rady s určitými specifiky správní rada. Dle § 456 odst. 2 ZOK platí, že kde se v zákoně hovoří o dozorčí radě, rozumí se tím podle okolností správní rada nebo předseda správní rady anebo jiný orgán s obdobnou působností. A ze zákona plyne, jelikož nehovoří nic o způsobu volby členů správní rady, že se použijí ustanovení o volbě členů dozorčí rady. Zamýšlená novela by se tedy dotkla i způsobu volby členů správní rady. Rovněž zde by platilo, že třetinu členů by u společností s více než 50 zaměstnanci museli volit zaměstnanci. V tomto kontextu se ovšem nejspíše zapomnělo na § 457 ZOK, který nemá být novelizován, a stále by tak platilo v něm obsažené pravidlo, že správní rada může mít i méně než tři členy. S ohledem na to, že třetina členů správní rady by měla být volena zaměstnanci, bylo by nutné, aby celkový počet jejích členů byl vždy tři a více a trojkou také dělitelný. Tedy i § 457 ZOK by měl být novelizován, jinak se domnívám, že mohou vznikat výkladové problémy, kolik přesně členů má mít správní rada. Otázka ovšem také je, jestli by vůbec členové správní rady, resp. jejich část, měli být voleni zaměstnanci. Dle § 460 odst. 1 ZOK platí, že správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti. Správní rada tak má širší kompetence než dozorčí rada, zejména má kompetence v oblasti obchodního vedení. Je

záměrem zákonodárce, aby se zaměstnanci povinně mohli být jen částečně podílet na obchodním vedení? Nemá být jejich účast v orgánech zaměstnavatele pouze kontrolní?

Ondřej Šudoma,
právní asistent

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

[1] K tomu blíže např. Štenglová I. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 709 nebo KOUŘILOVÁ, Zuzana. Obsazování dozorčí rady akciové společnosti zaměstnanci společnosti dle právní úpravy účinné od 1.1.2014 [online]. 2014 [cit. 2016-05-25], dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[2] Viz sněmovní tisk 592/0, dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[3] Viz § 1 německého zákona o třetinové účasti zaměstnanců v dozorčích radách (tzv. Drittelbeteiligungsgesetz), dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)